

GORNITZKY&CO

הרפורמה בתקנות סדר הדין האזרחי: הערעור

מאיה צברי, עו"ד

דצמבר 2020

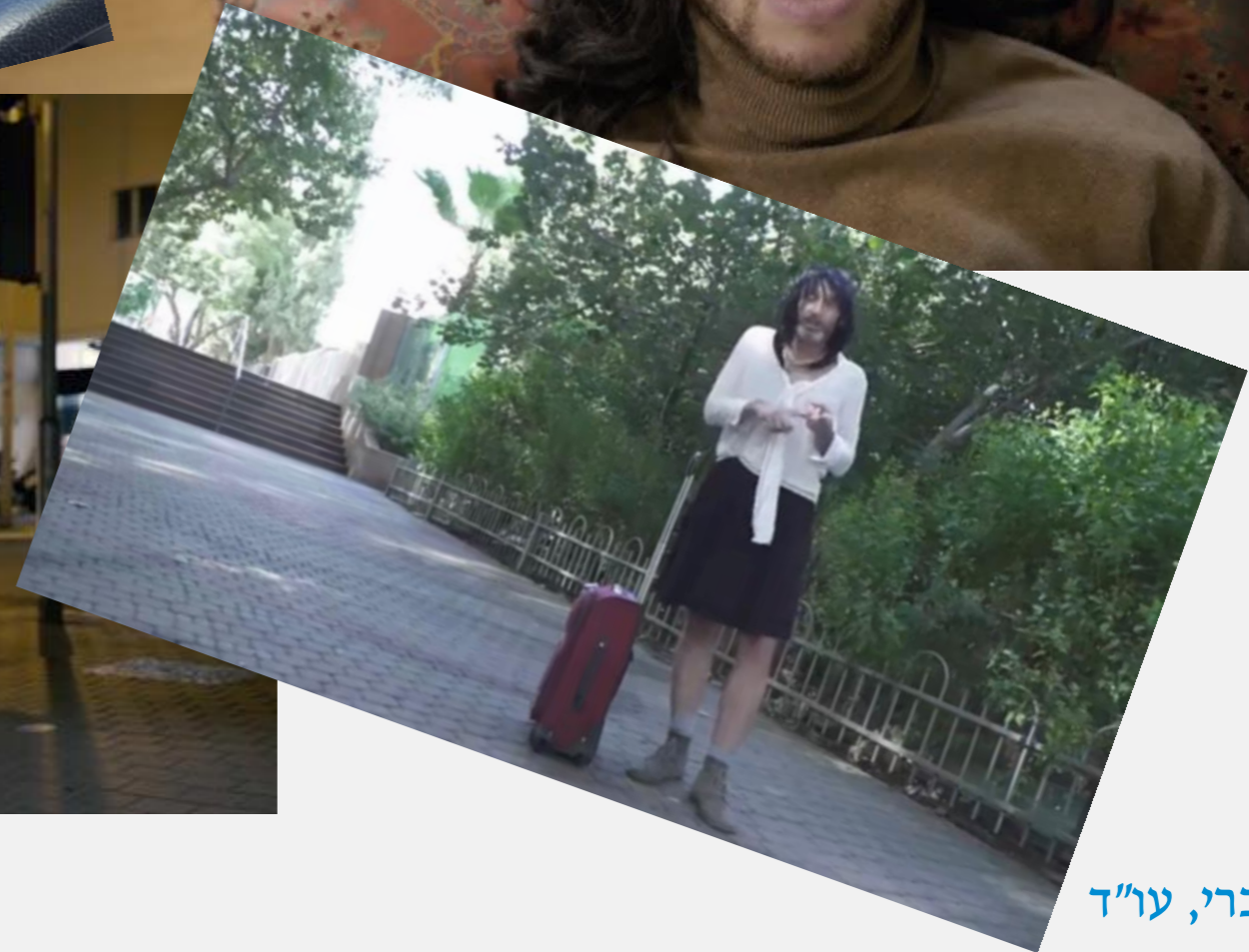
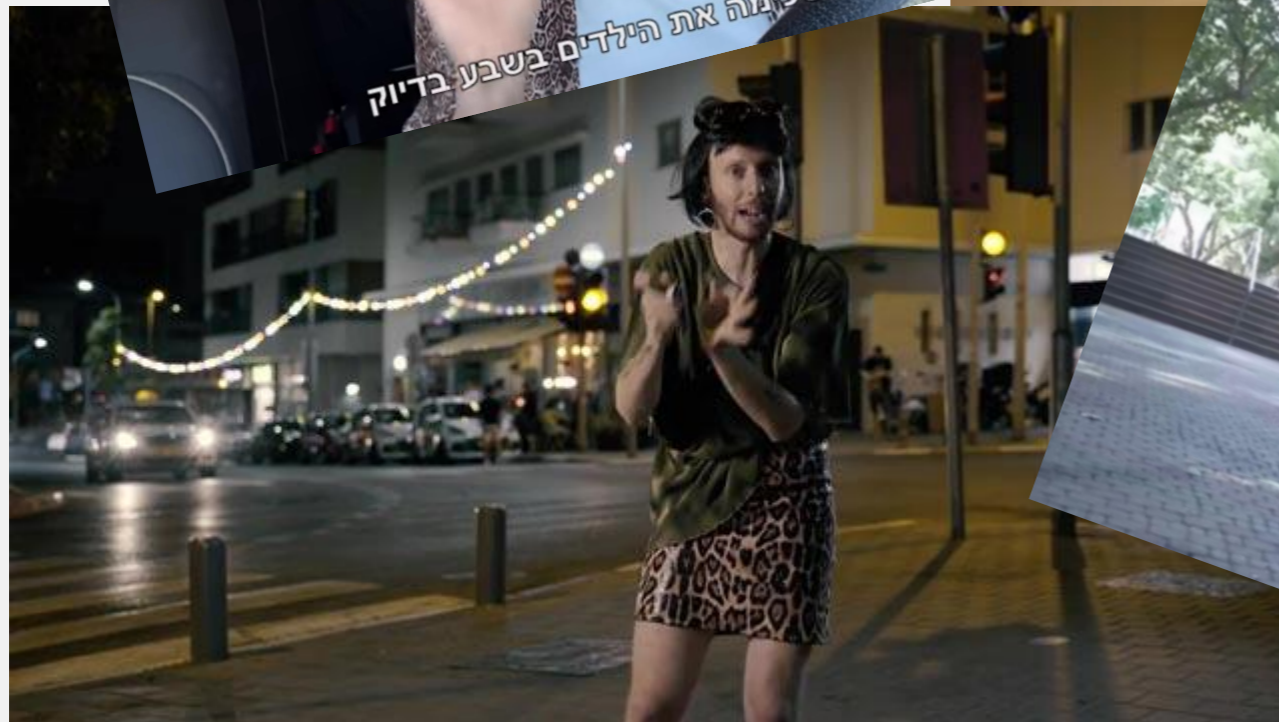
הדין הקיים - ערעור בזכות ובקשת רשות ערעור

- **הכלל המשפטי:** זכות הערעור היא אבן יסוד בשיטתנו המשפטית
- בג"ץ 5580/98 אליהו סופר נ' שר העבודה והרווחה - מר אלי ישי, פ"ד נד(4) 319 (2000) - "זכות הערעור הינה '...מרכיב מהותי של שפיטה הוגנת' ... גם אם אין זכות זו נמנית עם הזכויות הנזכרות בחוקי היסוד (ועל כן קיימים חילוקי-דעות), זוהי זכות יסוד במהותה על-פי מעמדה במידרג הזכויות המוכרות בשיטתנו המשפטית".
- בג"ץ 87/85 ג'מאל אחמד ג'בר ארג'וב נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד מב(1) 353 (1988) - "בסיכום ביניים צורך ענייננו ניתן לומר, כי קיומה של זכות הערעור הגיע לדרגה של מוסד חיוני בעל חשיבות רבה. הכללתה בדברי החקיקה הבסיסיים מבטאת את ההכרה בכך, כי לשם הבטחת מערכת שיפוט תקינה והוגנת יש גם להבטיח, בין היתר, הנהגתה וקיומה של זכות ערעור".
- בע"מ 8194/08 פלוני נ' פלוני (פורסם בנבו, 10.12.2008) - "אין חולק כי זכות זו לגבי ערעור אחד - להבדיל מגלגול ערעורי נוסף - היא זכות מהותית. יתכן אף כי היא נעה לאיטה לעבר מעמד חוקתי אם גם טרם הגיעה ליעד זה, ומכל מקום ניתן לה כאמור משקל רב".

הדין הקיים - ערעור בזכות ובקשת רשות ערעור

- **המועד:** ערעור בזכות - 45 ימים; בקשת רשות ערעור - 30 ימים.
- **חריג:** ערעורים/בקשות רשות ערעור על החלטות רשם - 20 ימים.
- **הדיון:** ערעור בזכות - לאחר הגשת כתב הערעור נקבע מועד להגשת סיכומים, עיקרי טיעון, מוצגים ואסמכתאות, ולאחר מכן מתקיים דיון להשלמת טיעון בע"פ
- בקשת רשות ערעור - ניתן לדחות אף ללא קבלת תשובה.
- **צמצום המקרים בהם תינתן רשות ערעור:**
 - [1] 1982 - "הלכת חניון חיפה";
 - [2] 2008 - תיקון סעיף 41 לחוק בתי המשפט;
 - [3] 2018 - תיקון תקנות סדר הדין האזרחי - הוספת תקנה 407א.

So Low

מאיה צברי, עו"ד

התקנות החדשות

”בתקנות המוצעות הורחבו דרכי ההכרעה בערעור. על ערעורים בזכות הוחל ההסדר החל כיום על בקשות רשות ערעור, בשינויים המחויבים.”

(דברי ההסבר לטיוטת תקנות סדר הדין האזרחי, התשע”ה-2014)

הגדרת ערעור - תקנה 134(א) - ”ערעור או בקשת רשות לערער (בפרק זה - ערעור)...”

המועד להגשת ערעור - תקנה 137(א) - ”המועד להגשת ערעור על החלטה הוא שישים ימים מיום שהומצאה.”

מאיה צברי, עו”ד

מבנה הערעור - תקנה 134(א)(1)

“ערעור או בקשת רשות לערער (בפרק זה - ערעור) יכללו שני חלקים של כותרת וגוף הערעור לפי ההוראות האלה:

(1) הכותרת של הערעור תכלול את הפרטים האלה ולפי הסדר המפורט להלן:

(א) הפרטים שנכללו בכותרת כתב התביעה, בשינויים המחויבים;

(ב) סוג ההליך - ערעור או בקשת רשות לערער, לפי העניין;

(ג) שם הערכאה שנתנה את ההחלטה שעליה מערערים, סוג ההליך, מספר התיק שבו ניתנה ותאריך ההחלטה;

(ד) המועד שבו הומצאה ההחלטה שעליה מערערים;

(ה) המותב המוסמך לדון בערעור וציון סעיף החיקוק המסמך כאמור;

(ו) סכום אגרת בית המשפט שיש לשלם תוך הפניה לפרט בתוספת לתקנות האגרות שלפיו יש לגבות אגרה; אם המערער פטור מאגרה, יפנה לתקנה הפוטרת אותו מתשלומה לפי תקנות האגרות;

(ז) דבר קיומו של הליך נוסף בבית משפט או בבית דין בקשר לאותה מסכת עובדתית;

מבנה הערעור - תקנה 134(א)(2)

”גוף הערעור יכלול את הפרטים האלה ולפי הסדר המפורט להלן:

(א) הסעד שניתן או שהתבקש ולא ניתן בהחלטה שעליה מערערים;

(ב) עיקרי ההחלטה שעליה מערערים;

(ג) סיכום הטענות ונימוקי ההתנגדות להחלטה והפניה למובאות משפטיות

התומכות בכל נימוק שיירשם לצדו;”

דברי ההסבר לטיוטת תקנות סדר הדין האזרחי, התשע”ה-2014:

”מוצע ... לקבוע כי כתב הטענות שיוגש בערעור יהיה ערוך מלכתחילה בדרך של

סיכומים בכתב.”

מאיה צברי, עו”ד

היקף הערעור ומה מצרפים לערעור - תקנות 134(א)(3) ו- 134(ב)

היקף הערעור - תקנה 134(א)(3) - ריבוי בר"עו"ת טקטיות?

- 6 עמודים לבית משפט שלום
- 9 עמודים לבית המשפט המחוזי
- 12 עמודים לבית המשפט העליון

מה מצרפים לערעור - תקנה 134(ב) -

"(1) העתק ההחלטה שעליה מערערים;

(2) העתקי המסמכים שהמערער מבקש להסתמך עליהם שהוגשו והתקבלו כדין בערכאה

הקודמת."

מאיה צברי, עו"ד

הוראות נוספות - בקשת רשות ערעור - תקנה 149(1) ו - 149(3)

”ההוראות האלה יחולו על בקשת רשות לערער:

(1) בלי לגרוע מהאמור בתקנה 134, בבקשת רשות ערעור יפרט המבקש בפתח הבקשה את הנימוקים שבשלהם יש לתת רשות לערער וזאת במסגרת מניין העמודים הקבוע בתקנה 134(א)(3);

...

(3) נתנה הערכאה שמבוקש לערער על החלטתה רשות ערעור, יצוין הדבר בכותרת הערעור בנוסף לכל הפרטים האחרים הנדרשים.”

ערובה - תקנה 135

“(א) עם הגשת הערעור יפקיד המערער ערובה להבטחת הוצאות המשיבים בסכום הנקוב בתוספת השלישית וימציא הודעה על כך למשיב.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), בית המשפט רשאי להורות על פטור ממתן ערובה או על שינוי סכומה.

(ג) לא קיים המערער הוראה בדבר הערובה, רשאי בית המשפט להורות על מחיקת הערעור או על דחיית המועד להפקדתה.”

ומה עם סמכויות המזכיר? מעגל שוטה? - תקנות 33(א) ו- 33(ה)

“(א) מזכיר משפטי לא יקבל מסמך שאינו ממלא אחר דרישה הקבועה בתקנות אלה או אחר הוראת בית המשפט, ויפרט בכתב את הטעמים לכך תוך הפניה לתקנה או להחלטה שלא מולאה.”

“(ה) ... מסמך שלא אושרה קבלתו רואים אותו כאילו לא הוגש מלכתחילה, למעט אם המסמך המוגש הוא כתב תביעה ואי-קבלתו עלולה להביא להתיישנות התביעה או אחת מעילותיה.”

התייצבות לערעור - תקנה 138(ג)

“לא התייצב בעל דין לדיון בעל פה ולא ניתן טעם סביר לאי-ההתייצבות, יחולו הוראות אלה:

(1) לא התייצב המערער, ימחק בית המשפט את הערעור;

(2) לא התייצב המשיב והמערער התייצב, יברר בית המשפט את הערעור על סמך טיעוני המערער בלבד.”

◀ שלילת שיקול הדעת של בית המשפט?

פגיעה בזכות הערעור?

תקנה 138(א) -

”בית המשפט שלערעור רשאי:

- (1) לדחות את הערעור בלא צורך בתשובה, אם סבר שאין לערעור סיכוי להתקבל;
- (2) להורות על הגשת תשובה בכתב, בכלל או לגבי עניין מסוים;
- (3) לקיים דיון מקדמי בערעור לפי סמכות שופט בקדם-משפט, בשינויים המחויבים;
- (4) להורות על השלמה לסיכומים בכתב;
- (5) להכריע בערעור על יסוד החומר בכתב שלפניו;
- (6) להורות על קיום דיון בעל פה נוסף על החומר שבכתב שלפניו.”

◀ כרסום בעקרונות היסוד של השיטה?

מאיה צברי, עו"ד

מחיקה ודחייה של ערעור - תקנה 147

”(א) הוראות התקנות בעניין מחיקה או דחייה של תביעה כאמור בפרק ו' יחולו על ערעור, בשינויים המחויבים.

(ב) בלי לגרוע מן האמור בתקנת משנה (א), בית המשפט רשאי למחוק ערעור אף מהטעמים האלה:

(1) הערעור הוגש לאחר המועד הקבוע בדין ולא ניתנה הארכת מועד להגשתו;

(2) אין למערער זכות להגישו.”

הוראות פרק ו' לתקנות החדשות:

➤ מחיקת כתב תביעה בגין היעדר עילה; תביעה טרדנית או קנטרנית; התובע מתמיד להימנע מלקיים את הוראות התקנות

או החלטות או הוראות של בית המשפט; כל נימוק אחר שלפיו הוא סבור שראוי ונכון למחוק את התביעה (תקנה 41);

➤ מחיקת כתב טענות בשל שימוש לרעה בהליכי משפט (תקנה 42);

➤ דחיית תביעה בשל קיומו של מעשה בית דין, התיישנות או כל נימוק אחר שלפיו סבור בית המשפט שראוי ונכון לדחות

את התביעה (תקנה 43);

➤ מחיקת תביעה מחמת חוסר מעש (תקנה 45).

ערעור תשובה - תקנות 137(ב) ו - 149(5)

תקנה 137(ב) - "על אף האמור בתקנת משנה (א), משיב בערעור רשאי להגיש ערעור בתוך שישים ימים מהיום שבו הומצא לו הערעור, או מהיום שבו הומצאה לו הודעה על הפקדת ערובה לפי תקנה 135, או מהיום שבו הומצאה לו החלטה על פטור מהפקדת ערובה, לפי המאוחר."

תקנה 149(5) - ערעור תשובה רק בערעור בזכות.

◀ באותן שאלות?

◀ רק כנגד המערער?

◀ הארכה אינהרנטית של מניין הימים להגשת ערעור?

טעות בסיווג - תקנה 149(4)

הרחבת סמכות בתי המשפט גם לסיטואציה של הגשת ערעור בזכות בטעות -
"הוגשה בקשה לרשות ערעור במקום שהמבקש רשאי לערער בזכות, רשאי בית המשפט לדון בבקשה כבערעור, בתנאים שיורה; הוגש ערעור בזכות במקום שבו היה על המערער להגיש בקשת רשות ערעור, רשאי בית המשפט לדון בערעור כבקשת רשות ערעור ולתת הוראות לפי העניין";

ראיות חדשות בערעור - תקנה 144

”בעל דין אינו רשאי להגיש ראיות חדשות לבית המשפט שלערעור; ואולם בית המשפט רשאי להתיר הגשת ראיות חדשות אם שוכנע שהן עשויות להשפיע על תוצאות הערעור וכן שמתקיים אחד מאלה:

(1) לא היה ניתן לאתר את הראיה בשקידה סבירה ולהגישה בערכאה הראשונה במועד המתאים לכך;

(2) הגשת הראיה דרושה כדי למנוע עיוות דין.”

◀ מחד, עיגון ההלכה הפסוקה

◀ מאידך, צמצום המקרים בהם תותר הגשת ראיות חדשות

מאיה צברי, עו"ד

ערעור על החלטה אחרת - תקנה 150

“לא ערער בעל דין על החלטה שאינה פסק דין והיא ניתנת לערעור ברשות בלבד, או שביקש רשות לערער עליה והבקשה נדחתה בלא שניתנה רשות ערעור, אין בכך כדי לפגוע בזכותו להשיג על אותה החלטה בבואו לערער על פסק הדין במשפט; על החלטה בעניין סמכות מקומית או על החלטה לפי סעיפים 5 או 6 לחוק הבוררות שבעל הדין מבקש להשיג עליה, יש להגיש בקשת רשות ערעור”.

הוספת חריגים:

- (1) סמכות מקומית
- (2) אמנה בינלאומית.

פסק הדין בערעור ודחיית ערעור בגלגול שלישי - תקנות 148 ו - 148א

תקנה 148(א) -

”פסק הדין בערעור יכיל את השאלות המשפטיות הטעונות הכרעה, את ההכרעה ואת תמצית הנימוקים.”

תקנה 148א - עיגון הלכת “חניון חיפה” -

”החליט בית המשפט העליון לדחות בקשת רשות ערעור על החלטה של בית משפט מחוזי בשבתו כבית משפט לערעורים, רשאי בית המשפט לכלול בהחלטתו רק את קביעתו בדבר דחיית בקשת רשות הערעור, ובלבד שלדעתו מתקיימים שני אלה לגבי ההחלטה שעליה מערערים:
(1) הקביעות בהחלטה אינן מעוררות שאלה משפטיות עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים;
(2) מתן רשות ערעור אינו דרוש כדי למנוע עיוות דין.”

פסלות שופט - תקנה 174

“(א) ערעור על החלטה בדבר פסלות שופט יוגש בכתב לבית המשפט העליון בתוך ארבעה עשר ימים ממועד המצאת ההחלטה; הערעור יפרט את עיקרי נימוקי התנגדותו של בעל הדין להחלטה, ויצורפו לו תצהיר המאמת את העובדות שביסוד הבקשה, עותק מבקשת הפסלות, פרוטוקול הדיון בבקשה, וההחלטה נושא הערעור.

(ב) עותק מהערעור וכל המסמכים שצורפו לו יומצאו לכל שאר בעלי הדין בו ביום.

(ג) בעלי הדין האחרים רשאים להשיב לערעור.

(ד) תקנות בדבר בקשה בכתב לפי פרק ח' יחולו בשינויים המחויבים גם על ערעור לפי תקנה זו.

(ה) נשיא בית המשפט העליון רשאי לבקש מהשופט, שעל החלטתו הוגש הערעור, להעיר את הערותיו.

(ו) הוחלט בערעור להעביר את הדיון בתובענה לשופט אחר, רשאי הוא לדון בה מן השלב שאליו הגיע

השופט הקודם או מכל שלב אחר שייראה לו נכון וצודק בנסיבות העניין.”

תודה רבה